

Partisymptier hos svenska journalister 2019 – en kortrapport¹

Björn Lantz²

Introduktion

Historiskt sett har undersökningar visat att V och MP är de två partier som är överrepresenterade bland svenska journalister, och det har återkommande varit M som har varit underrepresenterade (Asp, 2012). Med andra ord har journalistkåren i politiska termer inte varit särskilt representativ för den svenska allmänheten. Särskilt starkt verkar denna effekt ha varit i public service, d.v.s. SR och SVT (ibid). Eftersom journalister i hög grad arbetar med att skapa mediebilderna av Sverige är det fråga om en yrkesgrupp med påtaglig makt i samhället.

Under 2010-talet har stödet för SD växt kraftigt bland den svenska allmänheten, med 5,70% i riksdagsvalet 2010, 12,86% i riksdagsvalet 2014 och 17,52% i riksdagsvalet 2018. Några färskare djupare studier av om en liknande förändring kan ses bland svenska journalister finns inte, men eftersom SD har motionerat i riksdagen baserat på åsikten att åtminstone public service har brister i saklighet och opartiskhet (Motion 2018/19:1642) så är det rimligt att anta att de själva upplever att deras representation är för låg.

I sin rapport *Medieundersökelsen 2019* presenterade Nordiske Mediedager (2019) en undersökning om norska och svenska journalisters uppfattning om bland annat mediernas innehåll och den inflytelse journalistiken har. Bland annat undersöktes partisymptierna hos både allmänhet och journalister i båda länderna. Resultaten presenterades dock endast på en rent deskriptiv nivå. Syftet med denna kortrapport är att presentera resultatet av en jämförande statistisk analys av de data som gäller svenska journalisters partisymptier och den svenska allmänhetens partisymptier i *Medieundersökelsen 2019*.

Metod

Analysen baseras på de data som samlades in av Nordiske Mediedager (2019). För svenska journalister drogs ett s.k. representativt urval om 213 personer från en lista över medlemmar av Svenska Journalistförbundet. För den svenska allmänheten drogs ett slumpmässigt urval om 840 personer från Novus webbpanel. På frågan om partisymptier svarade 150 journalister och 752 personer från allmänheten. Om/hur bortfallsanalys har gjorts och vilka åtgärder som eventuellt vidtogs på basis av det framgår inte. Den fortsatta framställningen här baseras därför på antagandet att insamlade data är representativa för de bakomliggande populationerna.

I sammanhanget kan nämnas att ett ganska vanligt tankefel bland lekmän är att ett urvals representativitet på något sätt skulle vara fundamentalt kopplad till dess storlek på så vis att små urval automatiskt är mindre representativa för de bakomliggande populationer som undersöks. Så är dock inte alls fallet – det finns inget sådant samband. Storleken på urvalet har förvisso direkt betydelse för resultatens reliabilitet, men inte för resultatens validitet. Den primära nackdelen med ett litet urval är därmed att undersökningens statistiska styrka blir låg, d.v.s. att starkare effekter i termer av observerade skillnader och samband krävs för att nå statistisk signifikans. De statistiskt säkerställda skillnader som kan ses här är alltså signifikanta trots att urvalet av journalister är relativt litet. En annan generell nackdel med små urval är att utbudet av statistiska metoder som kan användas för analys av data blir begränsat. Den testmetod som används här för att jämföra journalisters och allmänhetens partisymptier är Fishers exakta test (Fisher, 1935). Man kan notera

¹ Dokumentet publicerades online 2020-07-28 på <https://research.chalmers.se/publication/518198>

² Teknikens ekonomi och organisation, Chalmers tekniska högskola, Göteborg. E-mail: bjorn.lantz@chalmers.se

att Fishers exakta test är ett statistiskt test som är helt okänsligt för små stickprovsstorlekar då det baseras på hypergeometriska fördelningen istället för på normalfördelningsapproximation.

Resultat och slutsats

I de tre första kolumnerna i tabellen nedan ses resultatet på fråga 27 ("Om det var riksdagsval imorgon, vilket parti skulle du då rösta på?") i Medieundersökelsen 2019. Vart och ett av de p-värden som rapporteras i den avslutande kolumnen är resultatet av Fishers exakta test med nollhypotesen att andelen svenska journalister och andelen i den svenska allmänheten som skulle rösta på det aktuella partiet är lika.

Parti	Svenska journalister	Svenska allmänheten	p-värde
V	32,0%	16,5%	< 0,0001
S	24,0%	24,4%	> 0,9999
C	9,3%	6,6%	0,2275
L	5,3%	5,1%	0,8401
KD	3,3%	7,3%	0,1037
M	4,0%	16,8%	< 0,0001
SD	2,7%	15,0%	< 0,0001
MP	14,7%	5,9%	0,0005
Annat	4,7%	2,3%	

Sammanfattningsvis är det alltså statistiskt säkerställt att V och MP båda är överrepresenterade, och att M och SD båda är underrepresenterade, bland svenska journalister. Effekten får i samtliga fyra fall anses vara stor. De i urvalet observerade avvikelserna mellan journalister och allmänhet för C och KD är inte stora nog för att vara statistiskt säkerställda. S och L är båda representerade på ett sätt som stämmer väl överens med hur det ser ut bland allmänheten. I linje med Kent Asps tidigare undersökningar (se t.ex. Asp, 2012) är det tydligen fortfarande så att svenska journalister tenderar att luta mer mot vänster på en höger-vänster-skala, och mer mot GAL på en GAL-TAN-skala, än befolkningen i allmänhet som enligt Lantz (2019) istället lutar något mot höger och något mot TAN.

Referenser

Asp, K. (2012). Journalistkårens partisympatier. I K. Asp (red.). *Svenska journalister 1989–2011*. Göteborg: JMG, Göteborgs universitet.

Fisher, R. A. (1935). The Logic of Inductive Inference. *Journal of the Royal Statistical Society*, 98(1), 39–82.

Lantz, B. (2019). *Hur extrema är de åtta riksdagspartierna?* Preprint. Hämtad 28 juli 2020 från <https://research.chalmers.se/publication/514227>

Motion 2018/19:1642. Public service i en demokrati. Hämtad 27 juli 2020 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/public-service-i-en-demokrati_H6021642

Nordiske Mediedager (2019). *Medieundersökelsen 2019*. Hämtad 27 juli 2020 från <https://www.nordiskemediedager.no/medieundersokelsen>.